

TECHNIKOS IR ŽEMĖS ŪKIO PERSONALINĖ BIBLIOGRAFIJA LIETUVOJE

STASĖ MATULAITYTĖ

Tiriant tam tikros mokslo šakos raidą, svarbus kiekvienos asmenybės, dirbusios ar dirbančios šioje šakoje, indėlis. Norint nustatyti šį indėlį, reikia turėti išsamias mokslininkų personalines rodykles, kurios susumuoja mokslininko nuveiktą darbą, o kartais atspindi ir tam tikrą kokio nors klausimo, problemos, temos raidos laikotarpį.

Lietuvoje rengiamos ir leidžiamos įvairios personalinės rodyklės. Vienos iš jų yra išsamios, apimančios visą mokslininko kūrybą ir literatūrą apie jį. Šias rodykles dažniausiai rengia bibliografai. Iš šios grupės personalinių rodyklių ypač išsiskiria Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos rengiamos ir leidžiamos vadinamosios akademikų serijos personalinės rodyklės, skirtos Lietuvos mokslų akademijos akademikams ir nariams korespondentams. Apie jas plačiau rašyta ankstesniame straipsnyje¹.

Antrąją grupę sudaro taip pat dažniausiai bibliografų parengtos rodyklės, publikuojamos knygose apie mokslininkus (Tado Ivanausko, Kazimiero Baršausko, Pranciškaus Šivickio, Zigmo Žemaičio, Andriaus Novodvorskio, Viktoro Ruokio, Jono Kriščiūno ir kt.). Jos taip pat dažniausiai apima visą mokslininko kūrybinį palikimą ir literatūrą apie jį.

Trečioji personalinių bibliografinių priemonių grupė – literatūros sąrašai, pateikiami straipsnių (dažniausiai jubiliejinių) apie mokslininkus pabaigoje. Juos paprastai sudaro straipsnių autoriai – mokslininkų kolegos, todėl literatūros aprašas juose dažniausiai nestandartinis, išvardijami tik svarbiausi mokslininkų darbai, o kartais dar ir šiek tiek literatūros apie juos. Jie atskleidžia pagrindinę mokslininko veiklos kryptį, tačiau išsamaus vaizdo apie jo nuveiktą darbą nesuteikia. Nepaminėti šių bibliografinių priemonių negalime, nes, nesant pilnų personalinių rodyklių, besidominčiam kurio nors mokslininko veikla šie sąrašai suteikia bent pradinės informacijos.

Dar vieną personalinių rodyklių grupę sudaro įstaigų ir asmenų parengtos rodyklės įvairių jubiliejų (kartais tik 50-mečio) proga. Jos pastaraisiais metais tapo lyg ir mados reikalu. Apie jų sudarymo metodiką ar bibliografinio aprašo kokybę kalbėti netenka, nes šios rodyklės dažniausiai parengiamos nesikonsultuojant su bibliografais.

Apie lietuviškas technikos ir žemės ūkio personalines bibliografines priemones iki šiol plačiau rašyta nebuvo. Šiek tiek duomenų apie jas rasime Vlado Žuko knygoje²

¹ Matulaitytė S. Gamtos mokslų personalinės bibliografijos raida Lietuvoje // Knygotyra. T. 17, sąs. 1 (1990), p. 61–79.

² Žukas V. Lietuvių bibliografijos istorija. Vilnius, 1983. D. 1. P. 42–46, 97–98, 192–198.

ir jo straipsniuose³, kur yra paminėtos ir šių mokslo šakų personalinės rodyklės, sąrašai bei biobibliografiniai žodynai, išleisti iki 1940 m. Juose galime rasti mūsų mokslininkų personalijas. Plačiau šie žodynai apibūdinti minėtame straipsnyje apie gamtos mokslų personalinės bibliografijos raidą Lietuvoje (Knygotyra. 1990. Nr. 17 (24). sąs. 1. P. 61–79).

Šiame straipsnyje apžvelgiamos teschnikos ir žemės ūkio įvairaus pobūdžio personalinės priemonės (pilnos ir nepilnos rodyklės, didesni sąrašai, paminėti ir reklaminio pobūdžio bukletai), laikantis jų pasirodymo chronologijos arba grupuojant pagal priemones išleidusias įstaigas.

Technika

Technikos srityje pasižymėjusių žmonių Lietuvoje galime suminėti ne vieną. Pirmiausiai minėtinas XVII a. artilerijos inžinierius, Vilniaus universiteto auklėtinis, pirmojo didelio technikos veikal „Didysis artilerijos menas“, išleisto 1650 m. Amsterdame, autorius žemaitis Kazimieras Simonavičius (Semenavičius, Siemienovicz; apie 1600 – po 1651). Jo knyga ir dabar įdomi metalurgams, chemikams, artilerijos, pirotechnikos ir raketų istorijos tyrinėtojams. Ypač įdomus knygos skyrius, skirtas raketų gamybai. Jame kalbama apie paprastas ir sudėtingas raketas, aprašomi prietaisai joms gaminti, pateikiami techniniai raketų brėžiniai. Knyga parodo, kad jau prieš 300 su viršum metų K. Simonavičius konstravo įvairių tipų raketas tokiu principu, kokiu iš dalies jos konstruojamos ir šiandien. Jo knyga bemat atkreipė visų šalių artilerijos specialistų dėmesį ir jau 1651 m. buvo išleista prancūziškai, 1676 m. – vokiškai, 1729 m. – Londone angliškai, 1963 m. – lenkiškai. Ja naudojosi ir K. Ciolkovskis, patobulinęs K. Simonavičiaus raketą. Vienas K. Simonavičiaus knygos egzempliorius su K. Ciolkovskio pastabomis ilgą laiką buvo eksponuojamas oficialaus raketų išradėjo muziejuje Kalugoje. Parengti šio žymaus žemaičio personalinę bibliografinę rodyklę – bibliografų garbės reikalas.

Minėtinas ir kitas žemaitis, Lietuvos aviacijos pradininkas Aleksandras Griškevičius (1809–1863). 1843–1850 m. jis padarė keletą sklandymo aparato projektų. Knygelėje „Žemaičio garlėkys“ (ji lenkų kalba išleista Kaune 1851 m.) A. Griškevičius apibūdino valdomąjį aerostata, sparnų pritaismą žmogui, skraidymo aparatą su balionu ar be jo, kėlė garu varomo propelerio (Archimedo sraigto) ir horizontalių sparnų idėją. 1855–1862 m. jis gamino skraidymo aparatus ir juos bandė, parašė filosofijos kūrinių. Apie A. Griškevičių 1971 m. Vilniuje buvo išleista knyga rusų kalba. Jo darbus tęsė Jonas Garalevičius ir Aleksandras Kulvinskis, 1911 m. pagaminę sklandytuvą, Jurgis Dobkevičius, 1922 m. sukonstravęs lėktuvą Dobi-1, Antanas Gustaitis, 1924 m. pagaminęs lėktuvą ANBO ir 1934 m. vadovavęs trijų lėktuvų ANBO IV skri-

³ Žukaus V. Lietuvos hidrologijos, gamtos mokslų ir žemės ūkio bibliografija (1917–1940 m.) // Bibliotekų darbas. 1971, Nr. 4, p. 36–38; Nr. 5, p. 33–36; Spaudos apžvalgos, bibliografiniai darbai // Ten pat. 1972, Nr. 9, p. 22–24; Nr. 11, p. 30–32; Lietuvių ikitarybinės bibliografijos išliekamoji vertė // Knygotyra. 5 (1976), p. 90–96.

dimui aplink Europą, sklandytuvų konstruktorius Bronius Oškis, 1932 m. pagaminęs sklandytuvą T-1, ir kiti. Į Lietuvos aviacijos istoriją tragiškai įsipina Stepono Dariaus ir Stasio Girėno vardai.

Daug žymių Lietuvos žmonių nusipelnė ir kitoms technikos sritims. Tačiau negalėtume pasigirti, kad turime parengę nemažai jiems skirtų personalinių rodyklių ar platesnių bibliografinių sąrašų. Nepriklausomoje Lietuvoje tokių priemonių visai nebuvo paskelbta. Galbūt galėtume tik trumpai užsiminti apie inžinieriaus, visuomenės ir kultūros veikėjo, įvairių praktinio pobūdžio (medicinos, žemės ūkio, technikos) knygelių autoriaus, kovotojo už lietuviškos spaudos atgaivinimą, o atgavus ją, daug prisidėjusio prie spaudos organizavimo Petro Vileišio (1850–1926) gyvenimo ir kūrybos apžvalgą, kurioje išvardytos jo parašytos knygos, cituojami apie jį rašę autoriai. Platesnis (nenumeruotas) inžinieriaus darbų sąrašas pridėtas Jono Petronio knygoje⁴.

Bene pirmoji pokario Lietuvoje technikos mokslininkų personalines rodykles pradėjo rengti Kauno politechnikos instituto, 1950 m. įkurto Vytauto Didžiojo universiteto Technikos fakulteto bazėje, o 1990 m. pasivadinusio Kauno Technologijos universitetu (KTU), biblioteka.

1971 m. vasario 13 d. sukako 100 metų, kai gimė nusipelnęs Lietuvos mokslo veikėjas, vienas pirmųjų pradėjęs Lietuvoje tirti mineralinių žaliavų išteklius, vienas iš aukštosios mokyklos kūrėjų Lietuvoje, pirmasis jos Technikos fakulteto dekanas, pirmojo lietuvių kalba technikos vadovėlio „Statybos medžiagų technologija“ autorius, Lietuvos universiteto Technikos fakulteto periodinio leidinio „Technika“ redaktorius, mūsų technikos mokslo terminijos kūrėjas, 1914 m. pastatęs Lietuvoje pirmąją cemento fabriką, profesorius Pranas Jodelė (1871–1955). Kauno politechnikos institutas suorganizavo respublikinę konferenciją statybos medžiagų technologijos klausimais, skirtą prof. P. Jodelės 100-osioms gimimo metinėms. Šios konferencijos pranešimų rinkinyje buvo pateikta ir profesoriaus 1920–1946 m. pasirodžiusių darbų rodyklė⁵, kurioje publikacijos išdėstytos pagal leidinių tipus: 1. Knygos (7 pavad.); 2. Straipsniai žurnaluose (59 pavad.); 3. Straipsniai laikraščiuose (15 pavad.). Šiuose skyriuose darbai išdėstyti pagal jų pasirodymo chronologiją, pradžioje pateikiant publikacijas lietuvių, po to – rusų kalba. Pabaigoje įdėta bendra autorių pavardžių rodyklė. Panašus P. Jodelės darbų sąrašas⁶ (papildytas trimis laikraščių publikacijomis) duotas ir jo 125-osioms metinėms skirtame leidinyje.

⁴ Spaudos laisvė ir inž. Petras Vileišis. Portr. Bibliogr. išnašose (15 pavad.) ir tekste / Dr. J. V. // Jaunoji Lietuva. 1929, Nr. 2, p. 21–26; Petro Vileišio raštų bibliografija // J. Petronis. Petras Vileišis : apybraiža. Vilnius: Vaga, 1992. P. 214–223.

⁵ Prof. Prano Jodelės darbų bibliografija // Pranas Jodelė / KPI. Kaunas, 1971. P. 103–108.

⁶ Prof. Pr. Jodelės spausdintų darbų sąrašas // Profesorius Pranas Jodelė. Vilnius, 1996. P. 128–132.

1985 m. leidžiant knygą apie įžymų Lietuvos technikos srities mokslininką, didelės erudicijos, įvairių gabumų žmogų, talentingą pedagogą, mokėjusį net 23 kalbas, dėsiusį Kauno universitete, Kauno politechnikos instituto profesorių, daugelio vadovėlių autorių Andrių Novodvorski (1909–1976), KPI bibliotekos informacinės bibliografijos skyriaus vedėja R. Mačikėnienė parengė ir jo bibliografinę rodyklę⁷, kurioje pirmiausia pateikė A. Novodvorskio knygas (23 pavad.), išdėstytas pagal jų pasirodymo chronologiją, toliau ta pačia tvarka straipsnius (187 pavad.; 1939–1975 m.), jo verstus ir redaguotus darbus (27 pavad.) bei literatūrą apie A. Novodvorskio gyvenimą ir veiklą (39 pavad.).

Atskiru leidiniu išleista žymaus mūsų mokslininko, pluoštų nuovargio ir pūkuotų tekstilės gaminių savybių tyrėjo, tekstilės medžiagotyro mokyklos Lietuvoje įkūrėjo, akademiko, KPI profesoriaus Juozo Indriūno (1896–1989) personalinė bibliografinė rodyklė⁸ (160 pavad.), kurioje pateikti jo 1930–1986 m. publikuoti (98 pavad.) ir redaguoti (3 pavad.) darbai, išradimai (11 pavad.), mokslo tiriamųjų darbų ataskaitos (15 pavad.) bei literatūra apie jį (32 pavad.). Rodyklės pradžioje duota A. Vitkausko parašyta akademiko gyvenimo, mokslinės ir pedagoginės veiklos apžvalga.

KPI bibliotekos bibliografės parengė personalinę bibliografinę rodyklę⁹, skirtą Lietuvos MA nariui korespondentui, pjezoelektrinių matavimo keitiklių bei ultragarsinės echoskopijos sistemų tyrėjui, KPI rektoriui, technikos mokslų daktarui profesoriui Vladislavui Domarkui. Rodyklėje, be tradicinių skyrių: „Publikuoti darbai“ (1962–1988; 204 pavad.), „Išradimai“ (49 pavad.), „Publikacijos apie profesorių V. Domarką“ (17 pavad.), yra skyrius „Darbai, cituoti TSRS ir užsienio šalių moksliniuose leidiniuose“ (35 pavad.).

Vilniaus universiteto absolventė E. Vorobjova savo diplominio darbo pagrindu parengė KTU Radioelektroninės aparatūros konstravimo katedros vedėjo, technikos mokslų habilituoto daktaro, prof. Danieliaus Eiduko personalinę rodyklę¹⁰. Ji apima 1961–1991 metų profesoriaus spausdintus (442 pavad.) ir rankraštinius (28 pavad.) darbus, išradimus (8 pavad.), jo redaguotas publikacijas (30 pavad.) bei vadovautas disertacijas (54 pavad.), literatūrą apie mokslininką (10 pavad.). Leidinyje pasigendame personalinės rodyklės būdingų svarbiausių profesoriaus gyvenimo ir veiklos datų, pridėtus nereikalingas „Literatūros sąrašas“ (neaišku kokios), kuriame kartojami kai kurie aprašai iš „Literatūros apie D. Eiduką“ sąrašo.

⁷ Bibliografinė rodyklė / sudarė R. Mačikėnienė // Profesorius Andrius Novodvorskis (1909–1976). Vilnius, 1985. P. 128–145.

⁸ Akademikas Juozas Indriūnas : personalinė bibliografinė rodyklė. 1930–1986 m. / KPI ; sudaryt. D. Gurauskaitė ; įž. str. „Akademikas Juozas Indriūnas“, p. 7–10, A. Vitkausko. Kaunas : KPI, 1987. 35 p. : portr. Pavardžių r-klė: p. 33–35.

⁹ Profesorius Vladislavas Domarkas : personalinė bibliografinė rodyklė / KPI b-ka ; sudaryt. R. Mačikėnienė, D. Gurauskaitė ; įž. str. „Mokslinių publikacijų apžvalga“, p. 4–5, R. Kazio. Kaunas : KPI, 1989. 34, [1] p. Pavardžių r-klė: p. 31–34.

¹⁰ Profesorius Danielius Eidukas : bibliografinė rodyklė / parengė E. Vorobjova. Kaunas: Technologija, 1992. 80 p.

Daugiausia technikos srities mokslininkams skirtų rodyklių yra išleidusi Vilniaus technikos universiteto (iki 1990 m. – Vilniaus inžinerinis statybos institutas) biblioteka. Jos darbščios bibliografės rengia įvairaus pobūdžio bibliografines rodykles. Serija „Mokslo daktarai“ (po 1991 m. – „Habilituoti mokslo daktarai“) išleidžiamos savo mokyklos mokslininkams skirtos personalinės rodyklės. Jos sudarytos pagal vienodą metodiką: pradžioje duodama mokslininko publikacijų apžvalga, toliau nurodomos jo publikacijos, išdėstytos chronologiškai, recenzijos, mokslininko redaguoti darbai bei literatūra apie jį. Gaila, kad nepateikiama bent trumpa mokslininko biografija – prirėikus duomenų apie jį, tenka ieškoti kituose šaltiniuose. Ši serija pradėta leisti 1984 m.

Dar prieš pradėdant leisti „Mokslo daktarų“ seriją, 1981 m. Vilniaus inžinerinio statybos instituto mokslo darbuose „Hidraulika ir hidrotechnika“ buvo paminėtas pirmasis Lietuvos universiteto profesorius, pradėjęs skaityti hidromechaniką dar Aukštuosiuose kursuose, o universitete skaitęs teorinę mechaniką bei taikomąją mechaniką – mašinų ir mechanizmų teoriją bei mašinų detales, hidraulinius variklius, ordinarinis profesorius Platonas Jankauskas (1860–1941). Jo proseneliai buvo kilę iš Galicijos, tačiau laikė save lietuviais, suprasdami tą sąvoką istorine regionine prasme. P. Jankauskas, baigęs Minsko mokslininko publikacijų apžvalga, toliau nurodomos jo publikacijos, išdėstytos chronologiškai, recenzijos, mokslininko redaguoti darbai bei literatūra apie jį. Gaila, kad nepateikiama bent trumpa mokslininko biografija – prirėikus duomenų apie jį, tenka ieškoti kituose šaltiniuose. Ši serija pradėta leisti 1984 m.

Dar prieš pradėdant leisti „Mokslo daktarų“ seriją, 1981 m. Vilniaus inžinerinio statybos instituto mokslo darbuose „Hidraulika ir hidrotechnika“ buvo paminėtas pirmasis Lietuvos universiteto profesorius, pradėjęs skaityti hidromechaniką dar Aukštuosiuose kursuose, o universitete skaitęs teorinę mechaniką bei taikomąją mechaniką – mašinų ir mechanizmų teoriją bei mašinų detales, hidraulinius variklius, ordinarinis profesorius Platonas Jankauskas (1860–1941). Jo proseneliai buvo kilę iš Galicijos, tačiau laikė save lietuviais, suprasdami tą sąvoką istorine regionine prasme. P. Jankauskas, baigęs Minsko mokslininko publikacijų apžvalga, toliau nurodomos jo publikacijos, išdėstytos chronologiškai, recenzijos, mokslininko redaguoti darbai bei literatūra apie jį. Gaila, kad nepateikiama bent trumpa mokslininko biografija – prirėikus duomenų apie jį, tenka ieškoti kituose šaltiniuose. Ši serija pradėta leisti 1984 m.

Pirmoji iš „Mokslo daktarų“ serijos buvo tuometinio Vilniaus inžinerinio statybos instituto rektorius, Lietuvos mokslų akademijos akademiko, habilituoto technikos mokslų daktaro profesoriaus Aleksandro Čyro personalinė rodyklė¹². Ją sudaro chronologinis 1954–1982 m. darbų apie optinio įtėpimų tyrimo metodiką, apie naujus konstrukcijų skaičiavimo metodus bei optimalių strypinių sistemų skaičiavimą, apie statybinės mechanikos tamprumo ir plastiškumo teorijos uždavinių dualumą ir kt. klausimais, jo recenzuotų ir redaguotų darbų sąrašas bei literatūra apie A. Čyrą. Išleista ir naujesnėmis publikacijomis papildyta jo rodyklė (V., 1997).

Tais pačiais metais pasirodė dar keturios panašaus pobūdžio rodyklės.

¹¹ **Alekna R.** Pirmasis Lietuvos universiteto hidraulikos ir hidraulinių mašinų profesorius Platonas Jankauskas. – Bibliogr.: 7 pavad. // Hidraulika ir hidrotechnika. 1981, sąs. 6, p. 3–9.

¹² Aleksandras Čyras : literatūros rodyklė / VISI b-ka ; sudarė E. Vaičiukevičienė ; įž. str. „Profesoriaus Aleksandro Čyro publikacijos“, p. 7–8, rus. p. 9–11, A. Čizo. Vilnius, 1984. 35 p.; Aleksandras Čyras : literatūros rodyklė / Vilniaus Gedimino technikos univ. ; sudarė R. Fliotovienė ; įž. str. „Akademiko Aleksandro Čyro mokslinių ir pedagoginių darbų publikacijos“, p. 3–7, A. Krutinio. Vilnius: Technika, 1997. 27, [1] p.

Rodyklė „Antanas Kudzys“¹³ apima Lietuvos nusipelnusio mokslo veikėjo, habilituoto technikos mokslų daktaro, profesoriaus knygas, straipsnius, pranešimus gelžbetoninių konstrukcijų diegimo respublikos statybose, jų tyrimo, patikimumo ir kt. klausimais, paskelbtus 1958–1983 m. (papildyta rodyklė išleista 1995 m.).

Lietuvos nusipelnusio mokslo veikėjo, habilituoto technikos mokslų daktaro, profesoriaus Daumanto Maciulevičiaus (g. 1928) personalinė bibliografinė rodyklė¹⁴ pateikia jo darbus, apimančius mokslinę ir pedagoginę veiklą nuo 1955 iki 1983 m. Pagrindinė jų tematika – įvairūs statybos mechanikos, mokymo proceso tobulinimo ir kt. klausimai.

Tuometinio Vilniaus inžinerinio statybos instituto mokslo reikalų prorektorius, habilituoto technikos mokslų daktaro, profesoriaus Gedimino Marčiukaičio (g. 1932) bibliografinė rodyklė¹⁵ su šokia tokia atranka apima jo 1959–1982 m. parašytus (198 pavad.) ir redaguotus (8 pavad.) darbus bei literatūrą apie jį (6 pavad.). Pagrindinė mokslininko tematika – įvairūs gelžbetoninių konstrukcijų klausimai.

Lietuvos liaudies architekto, habilituoto socialinių mokslų daktaro, profesoriaus Kazio Šešelgio (g. 1915) personalinės bibliografinės rodyklės¹⁶ chronologinė apimtis plati – čia įeina jo 1937–1983 m. publikacijos. Tematika yra taip pat įvairiašakė: aplinkos formavimo klausimai, gamtosauga, landšaftas, liaudies architektūra, apgyvendinimo sistemos problema, miestų gyvenamųjų rajonų planavimas, kompozicija, krašto materialinės kultūros istorija ir kt.

1986 m. buvo išleistas trys VISI mokslo daktarų personalinės rodyklės.

Lietuvos nusipelnusio architekto, habilituoto architektūros mokslų daktaro, profesoriaus Juozo Baršausko (1912–1990) bibliografinė rodyklė¹⁷ su nedidele atranka apima jo 1947–1984 m. publikacijas architektūros istorijos ir teorijos, miestų statybos, rajonų planavimo, landšafto architektūros, kaimo gyvenviečių planavimo, pastatų ir statinių architektūros ir kitais klausimais (94 pavad.), jo 1960–1985 m. redaguotus darbus (9 pavad.), literatūrą apie J. Baršauską (1960–1982 m.; 18 pavad.). Be to, į rodyklę įtraukti architekto parengti projektai – vieno ir su grupe bendraautorių (6 pavad.), bei nepublikuoti jo darbai (4 pavad.), pavyzdžiui, „Lietuvos TSR architektūros istorija“ (T. 1–3), parengta kartu su bendraautoriais ir įteikta „Mokslo“ leidyklai, „Lietuvos architektūra ir menas“, įteikta Vengrijos leidyklai „Corvina“, monografija apie Lietuvos architektūros ansamblius, parašyta rusiškai, įteikta „Mokslo“ leidyklai.

¹³ Antanas Kudzys : literatūros rodyklė / VISI b-ka ; sudarė L. Raškauskaitė ; įž. str. „Profesorius Antano Kudzio publikacijos“, p. 6–7, rus. p. 8–9, R. Vadlūgos. Vilnius: Mokslas, 1984. 34 p.; Antanas Kudzys : svarbesni mokslo darbai : literatūros rodyklė / VTU. Statybos fak. Vilnius: Technika, 1995. 50 p.

¹⁴ Daumantas Maciulevičius : literatūros rodyklė / VISI b-ka ; sudarė D. Sipavičiūtė ; įž. str. „Profesorius Daumanto Maciulevičiaus publikacijos“, p. 6, rus. p. 7, R. Noglio. Vilnius: Mokslas, 1984. 16 p.

¹⁵ Gediminas Marčiukaitis : literatūros rodyklė / VISI b-ka ; sudarė E. Vaiciukevičienė, D. Sipavičiūtė ; įž. str. „Profesorius Gedimino Marčiukaičio publikacijos“, p. 6–7, rus. p. 8–9, E. Dulinsko. Vilnius, 1984. 35 p.

¹⁶ Kazys Šešelgis : literatūros rodyklė / VISI b-ka ; sudarė D. Sipavičiūtė ; įž. str. „Profesorius Kazio Šešelgio publikacijos“, p. 6–7, rus. p. 7–8, J. Vanago. Vilnius, 1984. 32 p.

¹⁷ Juozas Baršauskas : literatūros rodyklė / VISI b-ka ; sudarė D. Sipavičiūtė ; įž. str. „Profesorius Juozo Baršausko publikacijos“, p. 4–8, rus. p. 9–13, E. Budreikos. Vilnius, 1986. 43 p.

Lietuvos nusipleniusio mokslo ir technikos veikėjo, habilituoto technikos mokslų daktaro, profesoriaus Algirdo Čižo (g. 1929) bibliografinė rodyklė¹⁸ su nedidele atranka apima jo 1957–1980 m. publikacijas apie techninę terminologiją, kalbos kultūrą (parašytos dirbant Lietuviškosios enciklopedijos redakcijoje, kai kurios ir vėliau), apie tamprių plastinių sistemų skaičiavimą, racionalaus projektavimo ir kt. klausimais (149 pavad.). Prof. A. Čižas išvertė nemažai techninės ir netgi grožinės literatūros (11 pavad.), redagavo įvairius leidinius (14 pavad.), vadovavo disertacijoms (6 pavad.). Įtraukti ir jo 1967–1980 m. nepublikuoti darbai (ataskaitos, metodiniai nurodymai, disertacija; 16 pavad.). Apie A. Čižą parašyta 11 straipsnių ir paminėjimų.

Lietuvos nusipelnusio mokslo ir technikos veikėjo, technikos mokslų daktaro, profesoriaus Vaclovo Šeštoko (1931–1984) bibliografinė rodyklė¹⁹ apima daugiabriaunę jo kūrybą – knygas, straipsnius, recenzijas, ataskaitas įvairiais inžineriniais miestų planavimo ir tvarkymo, miesto transporto sistemų formavimo ir organizavimo klausimais. Be to, V. Šeštokas domėjosi akademinio jaunimo mokymo klausimais, buvo vienas iš aktyviausių mokslinės minties populiarintojų, daug leidinių (17 pavad.) sudredagavo. Nemažai rašyta ir apie jį (27 pavad.).

Dvi bibliografinės rodyklės skirtos VTU rektoriui, habilituotam daktarui, profesorui Edmundui Kazimierui Zavadskui. Pirmoji²⁰ apima profesoriaus 1965–1990 metų darbus ir literatūrą apie jį. Antroji²¹ papildyta 1991–1994 metų publikacijomis bei nepublikuotų darbų sąrašu. Abi rodyklės sudaro tradiciniai personalinių rodyklių skyriai.

Vilniaus technikos universiteto Darbo ir aplinkos apsaugos katedros profesoriaus, habilituoto daktaro, vieno iš oro užterštumo tyrimų pradininko Lietuvoje Prano Baltrėno bibliografinė rodyklė²² parengta pagal tą pačią metodiką kaip ir kitos „Mokslo daktarų“ rodyklės. Joje chronologine tvarka pateikti profesoriaus 1972–1990 metų darbai: knygos, straipsniai, jo redaguotos publikacijos, išradimai, vadovautos disertacijos, mokslo tiriamųjų darbų ataskaitos, deponuoti spaudiniai, informaciniai lapeliai.

Gana netradiciškai parengta (kas ją parengė, nenurodyta) habilituoto daktaro, VTU Radiotechnikos katedros profesoriaus Zenono Vainorio bibliografinė rodyklė²³.

¹⁸ Algirdas Čižas : literatūros rodyklė / VISI b-ka ; sudarė D. Sipavičiūtė ; įž. str. „Profesorius Algirdo Čižo publikacijos“, p. 4–5, rus. p. 6–7, V. Kamaičio. Vilnius, 1986. 44 p.

¹⁹ Vaclovas Šeštokas : literatūros rodyklė / VISI b-ka ; sudarė D. Sipavičiūtė ; įž. str. „Profesorius Vaclovo Šeštoko publikacijos“, p. 4–5, rus. p. 6–7, A. Tupinio. Vilnius, 1986. 80 p.

²⁰ Edmundas Kazimieras Zavadskas : literatūros rodyklė / VISI b-ka ; rengė R. Varnienė, D. Sipavičiūtė, A. Miniškevičienė ; įž. str. „Prof. E. K. Zavadsko publikacijos“, p. 4–7, V. Č. Kriukelio. Vilnius: Technika, 1990. 58 p.

²¹ Edmundas Kazimieras Zavadskas : literatūros rodyklė / VTU b-ka ; rengė Ona Juršaitė, Diana Darulytė ; įž. str. „Profesorius E. K. Zavadsko akademinės veiklos apžvalga“, p. 4–5, angl. p. 6–7, Alгимanto Nako. Vilnius: Technika, 1994, 79[2] p.

²² Pranas Baltrėnas : literatūros rodyklė / rengė A. Miniškevičienė, R. Galaburdaitė ; įž. str. „Profesorius Prano Baltrėno publikacijos“, p. 4–6, D. Styros. Vilnius: VTU, 1991. 40 p.

²³ Habilituoto daktaro profesoriaus Zenono Vainorio mokslo darbų rodyklė / VTU ; pratarmė, p. 3–4, S. Štaro, J. Skudučio. Vilnius: Technika, 1995. 30 p.: portr.

Darbai joje išdėstyti pagal chronologiją penkmečiais; jų ribose išskirta: disertacijos (2), monografijos (2), straipsniai (134), išradimai (31), metodiniai leidiniai (54), MTD ataskaitos (54). Nėra šio tipo rodyklės būdingų svarbiausių gyvenimo ir veiklos datų, profesoriaus vadovautų disertacijų (pratarmėje paminėta, kad jų yra 24) sąrašo bei literatūros apie jį. Pasitaiko aprašo netikslumų (nurodant išleidimo vietą, publikacijų puslapius, autorių ir sudarytojų inicialus, aprašant ataskaitas ir kt.). Yra keletas aprašų be straipsnių pavadinimo, tik nurodant, kad tai „straipsnis“ („статья“, 1957–1962 m.).

VTU biblioteka pradėjo leisti ir „Garbės daktarų“ seriją. Ja išleistos dvi bibliografinės rodyklės. Viena iš jų – Štutgarto universiteto Taikomųjų skaičiavimų instituto direktoriaus Johno Argyrio rodyklė²⁴. Jam už didelius nuopelnus statybų mechanikos ir skaičiavimo matematikos metodų kūrimo ir taikymo srityse Technikos universitetas 1991 m. suteikė garbės daktaro vardą. Rodyklėje suregistruoti 1940–1991 m. profesoriaus darbai: knygos (7 pavad.), straipsniai, konferencijų pranešimai.

Antroji²⁵ – Algirdo Brazausko. Jam už nuopelnus statybos ekonomikos mokslui VTU garbės daktaro vardas suteiktas 1994 m. Rodyklėje pateiktos svarbesnės prezidento publikacijos: 1985–1992 m. knygos (5 pavad.), 1974 m. apginta disertacija ir jos autoreferatas (2), 1966–1994 m. straipsniai (146).

Keletą savo mokslinių bendradarbių bei inžinierių technologų personalinių bibliografinių rodyklių išleido Lietuvos maisto institutas (iki 1991 m. – Sąjunginio sviesto ir sūrio pramonės mokslinio tyrimo instituto Lietuvos filialas). Pirmosios keturios rodyklės parengtos rusų kalba. Jų pratarmėse duotos labai trumpos asmenų gyvenimo ir veiklos apžvalgos, pateikta rodyklės išdėstymo schema ir panaudotų santrumpų sąrašas, toliau chronologine tvarka išdėstytos mokslinės publikacijos, išradimų ir mokslinių techninių tyrinėjimų temų sąrašai, mokslininko vadovautų disertacijų aprašai. Tačiau čia nerasime personalinėms bibliografinėms rodyklėms būdingo skyriaus „Literatūra apie jį“, taip pat neįtrauktos ir populiarios publikacijos. Bibliografinis aprašas tikslus. Rodyklės išspausdintos Kauno „Raidės“ spaustuvės rotaprintu tik 100 egzempliorių tiražu nemokamai.

1981 m. buvo išleistos dvi tokios bibliografinės rodyklės. Tuometinio šios įstaiigos direktoriaus, technikos mokslų daktaro Vyčio Vaitkaus (g. 1931) bibliografinė rodyklė²⁶ suskirstyta į 5 skyrius: 1. Mokslinės publikacijos (pieno ir pieno produktų homogenizacijos ir kt. klausimai – 234 publikacijos, paskelbtos 1956–1981 m.); 2. Išradymo veikla (31 išradimas – vieno ir kartu su bendraautoriais); 3. Moksliniai techniniai tyrinėjimai (61 tema – vadovas ir bendraautoris); 4. Moksliniai techniniai tyrinėjimai, kuriems pritaikytos V. Vaitkaus rekomendacijos (2 temos, 17 potemių);

²⁴ John Argyris : literatūros rodyklė / VTU b-ka ; rengė D. Sipavičiūtė, R. Varnienė ; įž. str., p. 6, angl. p. 7, R. Kačanausko. Vilnius: Technika, 1991. 40 p.

²⁵ Algirdas Brazauskas : literatūros rodyklė / VTU b-ka ; rengė O. Juršaitė, M. Darulytė ; įž. str. „Jo ekselencija Lietuvos Respublikos prezidentas statybos inžinierius ekonomikos mokslų daktaras Algirdas Mykolas Brazauskas“, p. 6–9, P. Vainiūno. Vilnius: Technika, 1994. 26 p. : portr.

²⁶ Витис Вайткус : библиографический указатель (1956–1981) / Литов. фил. ВНИИ масл. и сырод. пром-сти. Каунас, 1981. 35 с.

5. Aspirantų ir disertantų, kuriems vadovavo V. Vaitkus, sąrašas (duoti 7 disertacijų aprašai). Rodyklės sudarytojas nenurodytas.

Gyvulininkystės produktų inžinierės technologės, mikrobiologinės laboratorijos vedėjos, biologijos mokslų daktarės Joanos Suchockienės (g. 1931) personalinėje rodyklėje²⁷ pateiktos jos mokslinės publikacijos (1961–1980; 113 pavad.), išradimai (21 pavad.) ir mokslinių techninių tyrinėjimų temų (jos vadovautų ir atliktų su bendraautoriais) sąrašas (37 pavad.). Šios rodyklės sudarytojas taip pat nenurodytas.

Kitos dvi šios įstaigos darbuotojų personalinės rodyklės išleistos 1983 m.

Vieno iš žymiausių Lietuvos sviesto gamybos specialistų, technikos mokslų daktaro Donato Kačerausko personalinėje rodyklėje²⁸ aprašytos 286 jo mokslinės publikacijos, 15 išradimų, 4 jo vadovautos technikos mokslų kandidatų disertacijos ir 12 oponuotų disertacijų.

Naujos technikos ir technologijos laboratorijos vedėjo, technikos mokslų daktaro Petro Motiekaičio personalinėje rodyklėje²⁹ pateiktos 138 jo mokslinės publikacijos ir 7 išradimų aprašai.

Dvi panašios rodyklės, tik jau lietuvių kalba, išleistos 1990 m. dar dviem šio instituto darbuotojams – Vytautui Lazauskui³⁰ (g. 1930) (1969–1990 m. 202 publikacijos, 11 išradimų, 43 mokslo darbų ataskaitos) ir Sigitai Urbienei³¹ (1968–1990 m. 160 publikacijų, 19 išradimų, 32 normatyviniai techniniai dokumentai, 14 metodų ir 22 mokslo darbų ataskaitos). Visose minėtose rodyklėse nėra jokio pagalbinių aparato.

Fizikinės chemijos laboratorijos vedėjo, technikos mokslų daktaro Rimgaudo Ramanausko (g. 1934) bibliografinė rodyklė³² skirta pažymėti jo inžinerinės ir mokslinės veiklos 35-mečiui bei darbo institute 30-mečiui. Joje įtrauktos 1959–1994 m. parašytos 479 publikacijos, 61 mokslo darbų ataskaita, 23 išradimai, 8 jo vadovautos bei 23 oponuotos disertacijos ir 4 straipsniai apie jį.

Įdomaus informacinio pobūdžio bibliografinius bukletus leido iki 1991 m. egzistavęs Sąjunginės autorinių teisių agentūros Lietuvos respublikinis skyrius. Iš technikos srities tokie bukletai išleisti technikos mokslų habilituotiems daktarams – nusielpnusiui Lietuvos mokslo ir technikos veikėjui profesorui Kazimierui Ragulskiui

²⁷ Йоана Сухоцкене : библиографический указатель (1960–1981) / Литов. фил. ВНИИ маслод. и сырод. пром-сти. Каунас, 1981. 20 с.

²⁸ Донатас Качераускис библиографический указатель (1958–1982) / Литов. фил. ВНИИ маслод. и сырод. пром-сти ; сост. Э. Голованова, Й. Эжерскис. Каунас, [1985]. 35 с.

²⁹ Пятрас Мотекайтис : библиографический указатель (1964–1982) / Литов. фил. ВНИИ маслод. и сырод. пром-сти ; сост. Э. Голованова, Й. Эжерскис. Каунас, [1983]. 19 с.

³⁰ Vytautas Lazauskas : bibliografinė rodyklė. Kaunas : Sviesto ir sūrių pramonės MTI Lietuvos fil., 1990. 31 p.

³¹ Sigita Urbienė : bibliografinė rodyklė. Kaunas : Sviesto ir sūrių pramonės MTI Lietuvos fil., 1990. 28 p.

³² Rimgaudas Ramanauskas bibliografinė rodyklė / įž. žodis liet., p. 3–5, rus., p. 6–10, angl., p. 11–12, pranc., p. 13–14, vok., p. 15–16, V. Molochnikovo. Kaunas : Lietuvos maisto inst., 1994. 78 p.

(g. 1926)³³ ir Lietuvos mokslų akademijos akademikui profesoriui Algirdui Žukauskui (1923–1997)³⁴. Juose rusų, anglų ir vokiečių kalbomis pateiktos trumpos mokslininkų biografijos bei mokslinės veiklos charakteristikos, pacituoti žymių mokslininkų atsiliepimai apie jų mokslo darbus: Delfto techninio universiteto profesoriaus A. D. de Patero ir Tarptautinės mašinų ir mechanizmų teorijos federacijos prezidento akademiko I. Artobolevskio – apie K. Ragulskio, o TSRS mokslų akademijos akademiko profesoriaus M. Michejevo ir Baltarusijos mokslų akademijos nario korespondento, technikos mokslų daktaro, profesoriaus B. Smolskio – apie A. Žukausko. Po to aprašyta keletas svarbiausių mokslininkų darbų (K. Ragulskio tik knygos, o A. Žukausko 4 knygos ir 3 svarbiausi moksliniai straipsniai, paskelbti užsienio žurnaluose). Bukletų tiražas – 400 egzempliorių. Bibliotekose jie gauti 1979 m., tačiau leidimo metai niekur nenurodyti.

Paminėtini du personaliniai sąrašai, išspausdinti knygose. Tai žinomo pedagogo ir kultūros istoriko, puikios monografijos apie XV–XVIII a. Lietuvos popierių autoriaus Edmundo Laucevičiaus spausdintų veikalų ir recenzijų apie minėtą jo monografiją sąrašas³⁵, išspausdintas šios knygos vertime į rusų kalbą. Pirmoje dalyje chronologine tvarka išdėstyta 12 E. Laucevičiaus 1958–1976 m. paskelbtų veikalų lietuvių, rusų, lenkų ir anglų kalbomis; antroje sąrašo dalyje pateiktos jo monografijos recenzijos ir darbai, kuriuose panaudoti šios knygos faktai ir duomenys (TSRS ir užsienyje).

Kauno valstybinis istorijos muziejus išleido Technikos istorijos skyriaus surengtos konferencijos „Techniškųjų mokslų raida Lietuvoje“ pranešimų tezes. Kauno politechnikos instituto Metalų technologijos katedros docentas Jonas Navasaitis, konferencijoje skaitęs pranešimą „V. Mošinskis – inžinierius, mokslininkas, pedagogas“ (p. 14–18), parengė ir šiam leidiniui pateikė ir V. Mošinskio bibliografinę rodyklę³⁶. Mašinų gamybos inžinierius, profesorius Vytautas Mošinskis (1876–1955), baigęs gimnaziją Šiauliuose, 1897 m. įstojo į Peterburgo universiteto Gamtos-matematikos fakultetą, o 1898 m. perėjo į Peterburgo technologijos institutą, kurį baigęs 1905 m., pradėjo dirbti konstruktoriumi inžinieriaus Petro Vileišio metalo konstrukcijų fabrike Vilniuje. Vėliau juo dirbo Peterburgo bei Charkovo fabrikuose, specializavosi Vokietijos, Austrijos, Čekoslovakijos, Švedijos, Anglijos įmonėse. Dirbo ir pedagoginį darbą Peterburge, Charkove, 1923 m. Maskvoje buvo Lietuvos pasiuntinybės patarėjas. 1924 m. jis grįžo į Lietuvą ir pradėjo eiti ekstraordinarinio profesoriaus pareigas

³³ Kazimieras Ragulskis : bukletas / Sąjung. aut. teisių agentūros Lietuvos resp. sk. Vilnius: SATA, B.m. 1 lap., sulankst. į 10 p.: portr. Tekstas rus., angl., vok. Bibliogr.: 6 pavad.

³⁴ Algirdas Žukauskas : bukletas / Sąjung. aut. teisių agentūros Lietuvos resp. sk. Vilnius: SATA, B.m. 1 lap., sulankst. į 10 p.: portr. Tekstas rus., angl., vok. Bibliogr.: 7 pavad.

³⁵ Список опубликованных трудов Э. Лауцявичюса Перечень рецензий на монографию Э. Лауцявичюса „Бумага в Литве в XV–XVIII веках“ и работ с использованием ее данных // Лауцявичюса Э. Бумага в Литве в XV–XVIII веках. Вильнюс, 1979. С. 172–174.

³⁶ V. Mošinskio bibliografinė rodyklė / sudarė J. Navasaitis // Konferencijos „Techniškųjų mokslų raida Lietuvoje“ pranešimų tezės. Kaunas : Kauno valst. ist. muz., 1988. P. 52–53.

Lietuvos universiteto Technikos fakultete. Iki gyvenimo pabaigos vadovavo Mechaninės technologijos (nuo 1941 m. – Metalų technologijos) katedrai. Bibliografinėje rodyklėje aprašytos V. Mošinskio išleistos (1930–1956 m.) 8 knygos ir 10 straipsnių apie jį. Aprašas atitinka standartą.

Apžvelgus įvairių technikos šakų personalines priemones, išryškėja šios srities bibliotekų veikla jas rengiant ir leidžiant. Daugiausia personalinių bibliografinių rodyklių išleista Vilniaus technikos universiteto mokslininkams (24 rodyklės).

Lietuvos maisto institutas išleido septynių jo mokslinių bendradarbių ir inžinierių technologų personalines rodykles. Keturios rodyklės parengtos rusų kalba ir, matyt, buvo daugiau skirtos tuometinės Sąjungos skaitytojui, tačiau tokia jų paskirtis visai nereali, nes jos išleistos tik 100 egzempliorių tiražu (nemokamai) ir vargu ar pateko bent į didžiausias Lietuvos bibliotekas.

Mažokai personalinių rodyklių parengta seniausios mūsų technikos aukštosios mokyklos – Kauno technologijos universiteto mokslininkams. Iš jo bibliotekos bibliografų tikimasi daugiau šio tipo leidinių – čia dirbo nemažai žymių Vytauto Didžiojo universiteto Technikos fakulteto profesorių, daug nusipelnusių KTU mokslininkų.

Tenka stebėtis, kad nė vienos personalinės rodyklės neparengė ir neišleido Lietuvos technikos biblioteka – techninių bibliotekų centras, didžiausia šio tipo Lietuvos biblioteka.

Žemės ūkis

Žemės ūkis – vienas seniausių Lietuvos gyventojų verslų. Jau neolite (IV–II tūkstantmetyje prieš mūsų erą) baltų protėviai pradėjo laikyti galvijus, kiaules, avis, ožkas, sėti miežius, kviečius, soras, vėliau – ankštinius augalus. Gaminosi raginius, akmeninius, vėliau – žalvario ir geležies įrankius. Tobulėjant visuomenei, intensyvėjo ir žemės ūkio gamyba. Lietuva tapo žemės ūkio kraštu, savo žemės ūkio produkciją eksportavo į užsienio šalis. Rutuliojosi ir žemės ūkio mokslas. Pirmoji žemės ūkio bandymų stotis Lietuvoje įsteigta 1909 m. Baisogaloje, 1922 m. įkurta Dotnuvos selekcijos stotis, 1924 m. – Dotnuvos bandymų stotis, 1927 m. – Joniškėlio ir Rumokų (Vilkaviškio raj.) bandymų stotis, 1939 m. veikė dešimt žemės ūkio mokslo įstaigų. Pokario metais įkurta nemažai įvairių žemės ūkio mokslinio tyrimo institutų. Pirmoji speciali žemės ūkio mokykla Lietuvoje įkurta 1823 m. Vilniaus universitetui priklausančiame Šventikių palivarke, o 1825 m. perkelta į Pilaiteį ir pavadinta Agronomijos institutu. 1859 m. Rietave Lauryno Ivinskio iniciatyva įsteigta pradinė žemės ūkio mokykla, kurioje buvo dėstoma lietuviškai. Vėliau mokyklos įsisteigė Pagojuje (1891 m.), Joniškėlyje (1900 m.), Paverkinyje (1907 m.), Bubiuose (1910 m.) ir kt. Šiose mokyklose ir mokslo įstaigose dirbo ir tebedirba daug Lietuvos žemės ūkiui nusipelnusių žmonių – agronomų, sodininkystės, gyvulininkystės specialistų. Vienas iš geriausių būdų įamžinti jų atminimą – parengti jiems skirtas personalines bibliografines rodykles. Iki šiol išleista šešiolikos mūsų ir dviejų rusų žemės ūkio mokslininkų

kų ir specialistų personalinės rodyklės bei platesni ar siauresni jų darbų sąrašai. Pirmasis toks sąrašas pasirodė 1934 m. žurnale „Žemės ūkis“ prie straipsnio apie tuometinį Lietuvos žemės ūkio akademijos rektorių profesorių V. Vilkaitį (1892–1943)³⁷. Sąrašė chronologine tvarka išvardyti tik straipsniai iš Žemės ūkio akademijos metraščių ir žurnalo „Žemės ūkis“. Jo parašytos ir išverstos knygos bei šaltiniai, kuriuose publikuoti kiti darbai, minimi tekste.

Bene daugiausia dėmesio sulaukė vienas iš seniausių mūsų sodininkystės mokslininkų, daug prisidėjęs prie Lietuvos sodų pagerinimo ir sodininkystės mokslo plėtos, Adomas Hrebnickis (1858–1941). Jo darbų sąrašai buvo pateikiami prie straipsnių³⁸, skirtų mokslininko atminimui. Tačiau išsamiausiai A. Hrebnickio mokslinį palikimą suregistravo bibliotekininkė Birutė Ališauskaitė. Ji savo diplominio darbo pagrindu parengė mūsų įžymiojo sodininko personalinę rodyklę³⁹. Ją išleido Valstybinis agropromoninis komitetas mokslininko 130-ųjų metinių minėjimui. Rodyklės pradžioje sudarytoja pateikė įvadinį straipsnį „Profesorius A. Hrebnickio gyvenimas ir mokslinė veikla“ (p. 7–30), svarbiausias prof. A. Hrebnickio gyvenimo ir veiklos datas, toliau chronologine tvarka išdėstė mokslininko darbus bei literatūrą apie jį. Prie pateikta: pavardžių rodyklė; prof. A. Hrebnickio pavardės rašymo formos, pseudonimai ir kriptonimai; prof. A. Hrebnickio aprašytų sodo augalų veislių pavadinimų rodyklė bei panaudotų šaltinių sąrašas.

Selekcijos mokslo pradininko Lietuvoje profesorius Dionizo Rudzinsko (1866–1954) darbų sąrašus randame prie jo šimtmečiui skirtų straipsnių: J. Dagus⁴⁰ chronologiškai pateikė tik 11 svarbesnių 1923–1947 metų selekcininko darbų, o J. Bulavas⁴¹ duoda platesnį jo 1901–1937 m. publikacijų chronologinį sąrašą, tačiau ir šis sąrašas ne visas, baigiamas viena 1937 m. pozicija, nepateikta literatūra apie mokslininką.

Abiejų mokslininkų darbų sąrašų aprašai nestandartiniai, neišsamūs – trūksta pagrindinių duomenų (leidimo vietos, leidyklos, puslapių skaičiaus ir kt.).

Įžymusis lietuvių fenologas ir daržovių selekcininkas, padėjęs prof. D. Rudzinskiui kurti pirmąją selekcijos stotį Lietuvoje (Dotnuvoje), dėstęs daržininkystę Dotnuvos žemės ūkio technikume, o nuo 1925 m. – Žemės ūkio akademijoje ir tapęs jos profesoriumi Stasys Nacevičius (1881–1947) paskelbė nemažai darbų šiais klausimais.

³⁷ Manelis V. Naujasis Žemės ūkio Akademijos Rektorius prof. V. Vilkaitis. Portr. – Bibliogr.: 17 pavad. ir tekste. // Žemės ūkis. 1934, Nr. 15/16, p. 573–575.

³⁸ Urbonas A. Šimtas metų nuo Adomo Hrebnickio gimimo. Bibliogr. tekste // Socialistinis žemės ūkis. 1957, Nr. 9, p. 61–62; Bačikonis P. Prof. A. Hrebnickis ir jo mokslinis tiriamasis sodininkystės darbas Lietuvoje. – Bibliogr.: 89 pavad. // Lietuvos žemdirbystės moksl. tyrimo inst. darbai. T. 5 (1960), p. 174–226.

³⁹ Ališauskaitė B. Adomas Hrebnickis bibliografinė rodyklė / LTSR valst. agroprom. k-tas; red. S. Matulaitytė, V. Tuinyla, Vilnius, 1987. 87 p.

⁴⁰ Dagus J. Profesorius Dionizas Rudzinskas – selekcijos mokslo pradininkas Lietuvoje (1866–1954). – Bibliogr.: 11 pavad. // Biologija. T. 7 (1967), p. 269–272.

⁴¹ Bulavas J. Prof. D. Rudzinskas ir jo mokslinė veikla. – Portr., iliustr., schem. – Bibliogr.: 114 pavad. // Lietuvos žemdirbystės moksl. tyrimo inst. darbai. T. 12 (1968), p. 9–28.

Tačiau ir prof. D. Rudzinsko, ir prof. S. Nacevičiaus pilnų personalinių bibliografi-
nių rodyklių neturime. Svarbesnių prof. S. Nacevičiaus darbų chronologinis sąrašas
pateiktas jo gyvenimą ir mokslinę veiklą apžvelgiančio P. Svetikos straipsnio⁴² paba-
igoje. Reikšmingesni S. Nacevičiaus darbai lietuvių ir vokiečių kalbomis, išspausdinti
1925–1947 m., chronologine tvarka nurodyti ir jo „Taikomojoje fenologijoje“⁴³.

Nemažai dėmesio sulaukė žymus mūsų žemės ūkio mokslininkas – agronomas
ir bitininkas, Lietuvos mokslų akademijos ir Sąjunginės žemės ūkio mokslų akademi-
jos akademikas Jonas Kriščiūnas (1888–1973), rašęs įvairiais žemės ūkio, gamtos moks-
lų, visuomeniniais klausimais. Jo rašytinis palikimas yra labai gausus ir sunkiai suren-
kamas, ypač kas rašyta iki 1940 m. Sunkumą sudaro tai, kad iki 1940 m. panašiais
klausimais rašė ir kitas agronomas – Jurgis Krikščiūnas. Redakcijos dažnai šias pa-
vardes painiodavo ir vienam kartais pridėdavo „k“, kitam ją praleisdavo. Todėl straips-
niai, pasirašyti nepilnu vardu, visuomet sukelia abejonių, be to, daug straipsnių būda-
vo spausdinama visai be parašo, tad neįmanoma nustatyti, kuriam iš šių dviejų auto-
rių galėjo jie priklausyti. Todėl pilnos Jono Kriščiūno personalinės rodyklės iki šiol
neturime. Vienoje iš akademiko mokslinės veiklos srčių – entomologijoje jo nuveik-
tą darbą pagėgino apibendrinti J. Kriščiūno mokinys Algirdas Skirkevičius, surinkęs
vienon vieton šios srities darbus ir išleidęs atskira rodykle⁴⁴. Joje duota trumpa J. Kriš-
čiūno biografija, chronologine tvarka išdėstytos 1908–1970 m. publikacijos entomo-
logijos klausimais (360), pateikti straipsniai apie jį. Skyrelyje „Diplomantai ir diser-
tantai entomologai, kuriems vadovavo akademikas J. Kriščiūnas“, abėcėlės tvarka
nurodyti 3 diplominiai darbai ir 4 kandidato disertacijos.

Kitu aspektu sudaryta Lietuvos žemės ūkio akademijos vyr. bibliografės F. Ski-
rutienės rodyklė⁴⁵, paskelbta knygoje apie J. Kriščiūną – čia chronologiškai pateiktos
tik knygos ir brošiūros (79), išėjusios 1910–1970 m., ir tikiau pat būdu išdėstytos pub-
likacijos apie jį (83), išskiriant kai kurias temines rubrikas: „Straipsniai, kuriuose
aprašomas J. Kriščiūno vadovavimas Kauno rajono Mičiurino kolūkiui“, „Straipsniai
J. Kriščiūno 70-ųjų gimimo metinių proga“, „Straipsniai J. Kriščiūno 75-osioms gi-
mimo metinėms paminėti“, „Straipsniai J. Kriščiūno 80-osioms gimimo metinėms pa-
minėti“, „Kiti straipsniai“, „Straipsniai J. Kriščiūno 85-ųjų gimimo metinių proga“,
„Nekrologai“, „Straipsniai apie J. Kriščiūno atminimo įamžinimą“. Pokario metais
J. Kriščiūno paskelbti darbai įtraukti į Lietuvos žemės ūkio akademijos dėstytojų pub-
likacijų rodyklę⁴⁶. Likusią spragą – ikikarinio laikotarpio mokslininko straipsnius pamė-

⁴² Svetika P. Prof. Stasys Nacevičius. – Bibliogr.: 24 pavad. // Lietuvos žemdirbystės moksl. tyrimo
inst. darbai. T. 5 (1960), p. 247–256.

⁴³ Nacevičius S. Taikomoji fenologija. Vilnius, 1958. 231 p. Bibliogr.: 13 pavad.

⁴⁴ Skirkevičius A. Akademiko Jono Kriščiūno entomologinė veikla : bibliografinė rodyklė / LTSR
MA Zoologijos ir parazitologijos inst. Lietuvos entomologų d-ja. LTSR ž. ū. m-jos resp. augalų stotis ir
kt. Vilnius: LTSR ž. ū. m-ja, 1976. 40 p.

⁴⁵ Skirutienė F. J. Kriščiūno knygos ir brošiūros. Literatūra apie J. Kriščiūno gyvenimą ir veiklą //
Akademikas Jonas Kriščiūnas. Vilnius, 1979. P. 140–145.

⁴⁶ Kriščiūnas Jonas // Lietuvos Darbo raudonosios vėliavos ordino žemės ūkio akademijos dėsty-
tojų knygų ir straipsnių bibliografija, 1970–1975. D. 2. P. 601–614.

gino surinkti ir pateikti savo diplominiame darbe⁴⁷ jo anūkė bibliotekininkė Eglė Kriščiūnaitė. Dėl minėtų priežasčių šis darbas jai sunkiai sekėsi. Tikėsimės, kad ji prie jo dar grįš ir parengs išsamią J. Kriščiūno personalinę rodyklę.

Bitininkas, habilituotas daktaras, profesorius Justinas Straigis ryžosi pats parengti savo personalinę rodyklę „Bitininkystė – darbas ir hobi“ (K., 1995; 1967–1995 m., 313 pavad.).

Dirvotyros mokslo pradininko Lietuvoje, agronomo chemiko, profesoriaus Viktoro Ruokio (1885–1971) personalinė bibliografinė rodyklė⁴⁷ yra knygoje apie jį. Rodyklėje chronologine tvarka išdėstyta 1920–1980 m. pasirodžiusių 20 mokslininko knygų ir brošiūrų, 62 straipsniai (1911–1976) ir 81 publikacija apie jį.

Iš visų žemės ūkio šakų daugiausia personalinių rodyklių parengta miškininkams. Lietuvos žemės ūkio akademijos Miškų fakultetas parengė ir išleido septynias savo fakulteto dėstytojų personalines rodykles. Pirmose keturiuose – tai žemės ūkio mokslų daktaro docento Romualdo Mankaus (g. 1938)⁴⁸, rašančio miškų tvarkymo, kontrolės, miškų ūkio statistikos, istorijos, ekonomikos ir kitais klausimais, žemės ūkio mokslų habilituoto daktaro profesoriaus Vaidoto Antanaičio (g. 1928)⁴⁹, buvusio Lietuvos miškų ūkio ministro, paskelbusio per 400 mokslinių darbų, žemės ūkio mokslų daktaro docento Jono Repšio (g. 1928)⁵⁰ ir biologijos mokslų daktaro, Miškininkystės ir gamtos apsaugos katedros docento Algirdo Navasaičio⁵¹ rodyklėse pateikti ne tik publikuoti mokslininkų darbai, bet ir svarbesni mašinosraščiai bei trumpos biografinės žinios. Tačiau jose trūksta pagalbinio aparato – nėra net turinio ir jokių pagalbinių rodyklių. Aprašas nestandarti is, kai kur perkrautas nereikalingais duomenimis. Jeigu rinkinyje ar žinyne yra keli autoriaus straipsniai, tai pradžioje aprašytas šaltinis, o paskui atskiri straipsniai, paliekant jiems šaltinio numerį su raidėmis a, b, c... Prie programų aprašo nurodomi ankstesnių ir vėlesnių to paties dalyko programų išleidimo metai, bet tų nurodytų metų ribose jų aprašai neduoti. Kai kuriose rodyklėse (48–50) netaisyklingai nurodytos laikraščių datos, vietoj „p“ ar rusiškai „c“ rašomas dvitaškis, metai apraše kartojami du kartus – po pavardės ir šaltinio. Šiaip publikacijų aprašai gana pilni. Duoti lietuviškų antraščių vertimai rusų kalba, o rusiškų ir kitakalbų – lietuviški. Kai kurių aprašų numeracija sudubliuota (pvz., Mankus, Nr. 20, 20 a, b, c, d ir pan.), todėl galutinis rodyklėse esančių aprašų skaičius nėra

⁴⁷ Kriščiūnaitė E. Akademikas Jonas Kriščiūnas : bibliografinė rodyklė : diplominis darbas / VVU Ist. fak. Bibliotekininkystės kat. ; vad. doc. S. Matulaitytė. Vilnius, 1984.

⁴⁸ Viktoro Ruokio bibliografija / sudarė F. Skirutienė, B. Marcinkienė // Danilevičius V., Motuzas A. Profesorius Viktoras Ruokis. Vilnius, 1982. P. 136–141.

⁴⁹ Romualdas Mankus : bibliografinė rodyklė / LŽŪA. Miškų ūkio fak. ; sudaryt. M. Mastauskis. Kaunas, 1987. 36 p.

⁵⁰ Vaidotas Antanaitis : bibliografinė rodyklė / LŽŪA. Miškų ūkio fak. ; sudaryt. M. Mastauskis. Kaunas, 1988. 116 p. : portr.

⁵¹ Jonas Repšys : bibliografinė rodyklė / LŽŪA. Miškų ūkio fak. ; sudaryt. M. Mastauskis. Kaunas, 1988. 48 p.

⁵¹ Algirdas Navasaitis : bibliografinė rodyklė / LŽŪA. Miškų ūkio fak. ; parengė M. Mastauskis. Noreikiškės (Kauno raj.) : LŽŪA, 1992. 45 p.

tikslus. Rodyklės išspausdintos rotaprintu 130–400 egzempliorių tiražu. Trys naujausios (K., 1996) šio fakulteto docentų – Mindaugo Navasaičio, Pranciškaus Jako ir Ričardo Žadeikio rodyklės skirtos jų 60-osioms gimimo metinėms. Dviejų pastarųjų aprašas atitinka paskutinius reikalavimus, tik be reikalo kartojamos pavardės.

Dar keturias chronologines miškininkų personalines bibliografines priemones parengė ir išleido Lietuvos miškų ūkio mokslinio tyrimo institutas. Tuometinis instituto direktorius, Lietuvos mokslų akademijos akademikas, žemės ūkio mokslų habilituotas daktaras, profesorius Leonardas Kairiūkštis (g. 1928), parengęs jubiliejinius pranešimus apie žymius tuometinės TSRS miškininkystės mokslininkus, pateikė ir plačius jų darbų sąrašus: VAK'o nario profesoriaus Vladimiro Timofejevo (g. 1892 m.)⁵², prisidėjusio rengiant Lietuvos tris šių mokslų kandidatus ir du daktarus (tarp jų ir pranešimo autorių), 1928–1973 m. publikacijas ir akademiko, žemės ūkio daktaro, profesoriaus Ivano Melechovo (g. 1906 m.)⁵³, kurio darbų sąrašė – 1931–1974 m. 225 spausdinti moksliniai darbai, 15 redaguotų bei 13 publikacijų apie jį. Abiejuose sąrašuose literatūra aprašyta pagal referatiniuose žurnaluose priimtą formą.

1990 m. išleista rodyklė ir pačiam L. Kairiūkščiui⁵⁴. Ji apima 1946–1989 m. profesoriaus darbus: 435 publikacijas, 23 redaguotus spaudinius, 19 rankraščių (mokslo darbų ataskaitos ir disertacijos), 4 išradimus, 7 vadovautas disertacijas ir 34 straipsnius apie L. Kairiūkštį. Aprašas atitinka tuometinius reikalavimus. Duoti antraščių vertimai į rusų ir anglų kalbas, turinys – rusiškai.

Ketvirtoji Lietuvos miškų ūkio mokslinio tyrimo instituto išleista personalinė bibliografinė priemonė – instituto direktoriaus pavaduotojo, žemės ūkio mokslų habilituoto daktaro profesoriaus Mečišlovo Vaičio (g. 1929) bibliografinė rodyklė⁵⁵. Jos pradžioje (p. 3–6) duota profesoriaus gyvenimo ir mokslinės veiklos apžvalga, toliau chronologiškai pateikti spausdinti darbai lietuvių ir užsienio kalbomis (146 pavad.) bei ta pačia tvarka – rusų kalba (173 pavad.), išskirtas skyrelis „Spausdinti rankraščiai (mokslinės ataskaitos, metodikos, rekomendacijos, nurodymai)“ – matyt, reikia suprasti – mašinarščiai (įtrauktas ir diplominis darbas, disertacijos; 67 pavad.). Toliau eina „Populiarūs straipsniai“ (66 pavad.) ir „Literatūra apie jį“ (95 pavad.). Skyrelių pavadinimai ir mokslinių straipsnių lietuviškos antraštės išverstos į rusų kalbą. Aprašuose be reikalo kartojama M. Vaičio pavardė, po jos – metai, nurodant paginaciją, vietoj „p“ dedamas dvitaškis (kaip ir ankstesniuose dviejuose sąrašuose). Yra netikslumų laikraščių medžiagos apraše, nenurodyti populiarių straipsnių iš žurnalų puslapiai.

⁵² Библиография печатных научных работ В. П. Тимофеева / Л. Кайрюкштитис. // Lietuvos miškų ūkio MTI darbai. T. 15 (1973), p. 16–26.

⁵³ Список печатных работ И. С. Мелехова ; работы под редакцией И. С. Мелехова ; персоналии / Л. Кайрюкштитис // Современные исследования продуктивности и рубок леса. Каунас, 1976. С. 28–40.

⁵⁴ Leonardas Kairiūkštis : bibliografinė rodyklė / sudaryt. J. Šiaudininė, I. Janulaitienė. Kaunas: Lietuvos miškų ūkio MTI, 1990. 107 p.: portr.

⁵⁵ Mečišlovas Vaičys : bibliografinė rodyklė / Lietuvos miškų ūkio MTI ; sudaryt. K. Armolaitis, M. Mastauskis. Kaunas, 1989. 66, [2] p., 1 portr. lap.

Ketrios bibliografinės priemonės skirtos žemdirbystės specialistams. Lietuvos žemdirbystės MTI Agrotechnikos skyriaus vedėjo profesoriaus Antano Tindžiulio (1922–1987) 70-mečiui skirtos konferencijos pranešimų rinkinyje išspausdinta jo bibliografija⁵⁶, kurią sudaro: A. Disertacijos [ir jų autoreferatai] (4 pavad.); B. Knygos ir brošiūros (8 pavad.); C. Moksliniai straipsniai žurnaluose, leidiniuose ir knygose (105 paskelbti 1955–1990 m., išdėstyti pagal chronologiją); D. Mokslinės ataskaitos (12); E. Disertacijos, kurioms vadovavo prof. A. Tindžiulis (16); F. Populiarūs straipsniai (194); Straipsniai apie A. Tindžiulio gyvenimą ir veiklą (4). Profesoriaus gyvenimas ir veikla apžvelgta V. Petraičio pranešime „Prof. A. Tindžiulio darbai žemdirbystės moksle“ (p. 3–10). Bibliografinės rodyklės sudarytojas nenurodytas.

Dvi rodyklės parengtos Lietuvos žemdirbystės instituto Joniškėlio filialo darbuotojams – jo direktoriui profesoriui Vladui Čaikauskui (1911–1995)⁵⁷ ir agrochemijos laboratorijos vedėjui daktarui Kazimierui Plesevičiui (1914–1984)⁵⁸.

Nepriklausomos Lietuvos jaunųjų ūkininkų ugdytojo, Sibiro gulagų kankinio, agronomo Vlado Tiškaus (1906–1975) straipsnių chronologinis sąrašas⁵⁹ (1932–1940, 1972), paskelbtas jam skirtoje knygoje. Aprašai jame ne visai standartiniai (datų rašyba, pastabose be reikalo kartojama „Parašas: V. Tiškus“). Sudarytoja pažymi, kad ne visus agronomo straipsnius pavyko surasti (tik, matyt, publikuotų straipsnių reikėjo ieškoti ne archyvuose, o bibliografiniuose šaltiniuose ar peržiūrėti pačius leidinius, kuriuose bendradarbiavo autorius).

Žymaus agronomo, pievininkystės ir bandymų metodikos specialisto, lauko bandymų pradininko Lietuvoje, vieno iš pirmųjų pievų tręšimo ir kultūrinių ganyklų tyrinėtojo, pirmosios sėklų kontrolės stoties įsteigėjo ir ilgamečio jo vadovo (1928–1939), ŽŪA rektoriaus (1928–1934) ir Bendrosios žemdirbystės katedros vedėjo (1924–1941), Lietuvos Respublikos švietimo ministro (1934–1939), Lietuvos mokslų akademijos nario korespondento, stalininių represijų kankinio Juozo Tonkūno (1894–1968) šimtosioms metinėms skirtame leidinyje paskelbta ir chronologinė jo darbų rodyklė⁶⁰: knygos, vertimai ir brošiūros (23 pavad.), rankraščiai (21), straipsniai ir kalbos (140), literatūra apie J. Tonkūną (148).

LŽŪA Žemdirbystės katedros profesoriaus Antano Stancevičiaus (g. 1920) bibliografinė rodyklė⁶¹ apima jo 1944–1988 m. išleistas knygas (20 pavad.), disertaciją ir jos autoreferatą (2), 1935–1994 m. straipsnius ir kalbas (560), 1935–1938 m. parašytus eileraščius (18), 1966–1993 m. vadovautas disertacijas (22), chronologiškai pa-

⁵⁶ Profesoriaus A. Tindžiulio bibliografija // Mokslinės konferencijos „Žemdirbystė ir melioracija naujomis ūkininkavimo sąlygomis“ pranešimai. Vilnius, 1993. P. 101–127.

⁵⁷ Vladas Čaikauskas : bibliografinė rodyklė / LŽŪA ; [sudarė Vytautas Liakas] ; įž. str. „Profesorius Vladas Čaikauskas“, p. 1–2, J. Petruolio. Kaunas: LŽŪA leidyb. centras, 1995. 26 p. : port.

⁵⁸ Maikštienė S., Krištaponytė J., Mališauskienė E. Dr. Kazio Plesevičiaus bibliografija // Tręšimo sistemos ir dirvožemio derlingumas. Dotnuva, 1994. P. 342–365.

⁵⁹ V. Tiškaus straipsnių rodyklė // K. Tolišienė. Išrautas ažuolas. Kaunas, 1993. P. 177–186.

⁶⁰ Butkuvienė L., Skirutienė F. J. Tonkūno leidiniai // Profesorius Juozas Tonkūnas. Vilnius, 1993. P. 233–251.

⁶¹ Profesorius Antanas Stancevičius : bibliografinė rodyklė / LŽŪA b-ka ; parengė F. Skirutienė, V. Savickaitė ; įž. str. „Profesorius Antanas Stancevičius ir jo veikla“, p. 3–6, R. Žulienės. Kaunas: LŽŪA, 1994. 79[1] p. : portr., ex libris.

teiktą 1937–1994 m. literatūrą apie A. Stancevičių (150). Pabaigoje duota gana nauja personalinėse rodyklėse rubrika „A. Stancevičiaus darbų recenzavimas ir citavimas“ (1958–1994 m., 115 pavad.).

Apžvelgę žemės ūkio personalines rodykles, galime konstatuoti, kad labiausiai savo įstaigos ir savo mokslo srities mokslininkų mokslinio palikimo apibendrinimu rūpinasi Lietuvos žemės ūkio akademija ir jos bibliografai bei Lietuvos miškų ūkio mokslinio tyrimo institutas. Jų pavyzdžiu galėtų pasiekti Lietuvos veterinarijos akademijos biblioteka, kai kurių žemės ūkio sričių institutai, Lietuvos žemės ūkio biblioteka.

Personalines rodykles rengiantiems bibliografams iškyla įvairių sunkumų. Nėra patikimų ikikarinio meto lietuvių bibliografinių šaltinių. „Bibliografijos žinios“ apima tik 1928–1943 m. laikotarpį, be to, jos labai neišsamios. Štai, pavyzdžiui, sudarinėjant personalinę prof. Vlado Kviklio rodyklę, buvo nustatyta, kad iš 23 žurnale „Fiziškas auklėjimas“ paskelbtų jo straipsnių „Bibliografijos žiniuose“ užregistruotas tik vienas. Be to, jose nėra išsamios pavardžių rodyklės, o apie sudarytą pagalbinę pavardžių rodyklę – kartoteką, esančią Vilniaus universiteto bibliotekos bibliografijos skyriuje, mažai kas žino. Vilniaus universiteto bibliografai vis dėlto turėtų įvertinti bendromis darbuotojų ir studentų pastangomis parengtos kartotekos svarbą, imtis redaguoti ją ir vietinės spaudos būdu išleisti pagalbinę pavardžių rodyklę, kuri praverstų visiems, taip dažnai vartantiems baigiančias suplyšti „Bibliografijos žinias“.

Iš dalies šią spragą galėtų užpildyti išsamios retrospektyviosios atskirų šakų rodyklės, bet jų parengta nedaug (botanika, miškininkystė, geologija, architektūra, neseniai pasirodė pirmoji rodyklės apie Lietuvos gyvūniją dalis). Šių rodyklių pakanka tam tikros mokslo šakos raidai nušviesti, bet atskiro mokslininko visų darbų jose nesurasime.

Rengiant personalines rodykles, susiduriama su sunkiais ir painiais klausimais, susijusiais su autorystės nustatymu. Daug rašytojų ir mokslininkų pasirašinėdavo ir tebepasirašinėja slapyvardžiais bei slapyraidėmis. V. Biržiškos „Lietuviškieji slapyvardžiai ir slapyraidės“ teikia informaciją tik iki 1914 m. Daugelis Lietuvos bibliotekų ir mokslo įstaigų kaupė slapyvardžių kartotekas. Didžiausia jų kartoteka buvo Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliografijos ir knygotyros centre (BKC). 1992 m. buvo nutarta BKC slapyvardžių kartotekos duomenis perkelti į mašines laikmenas. Duomenis pateikė ir kitos įstaigos. Šios duomenų bazės pagrindu pradėtas leisti žodynas, kurio pirmieji tomai⁶² neseniai pasirodė. Tačiau jie teapima raides A–M. Tolesnių tomų bibliografams dar kurį laiką teks palaukti.

Ankstyvojo laikotarpio lietuvių periodinėje spaudoje dažnas reiškinys buvo anoniminiai straipsniai. Nustatyti jų autorystę gali padėti periodinės spaudos ir atskirų asmenų archyvų tyrinėjimas, tačiau su archyvais dirbančių žmonių labai mažai.

Autorstės klausimai iškyla ir dabartinio laikotarpio spaudoje. Pavyzdžiui, dažnai neįmanoma nustatyti straipsnių enciklopedijose ir žodynuose autorių. Nei „Mažonoje lietuviškoje tarybinėje enciklopedijoje“, nei „Lietuviškojoje tarybinėje encik-

⁶² Lietuviškieji slapyvardžiai: medžiaga lietuviškųjų slapyvardžių sąvadui. T. 1 : A–F / Lietuvos nac. M. Mažvydo b-ka. Bibliografijos ir knygotyros centras ; sudaryt. J. Mačiulis, Ž. Zeveckienė ; red. R. Varnienė. Vilnius: LNB BKC, 1995. 300 p.; T. 2 : G–M / sudaryt. J. Mačiulis ; red. R. Varnienė. Vilnius: LNB BKC, 1996. 419 p.

lopedijoje“ straipsnių autoriai nenurodyti, o „Tarybų Lietuvos enciklopedijoje“ nurodyta tik dalis autorių. Vyriausioji enciklopedijų redakcija pavardžių kartotekos sudarė, nors ji ir labai būtų reikalinga. Jos archyve medžiaga saugoma straipsnių pavadinimų abėcėlės tvarka. Archyve dirbo vienas žmogus, todėl net jeigu jis ir būtų suvokęs, kad pavardžių kartoteka labai reikalinga, vargu ar tokį darbą būtų įveikęs.

Panašiai kaip enciklopedijose pasielgta ir sudarant pirmąjį „Lietuvių rašytojų“ tomą, nors jį rengė ir bibliografai. Jame taip pat nenurodyta, kas kurią personaliją parengė.

Personalinių rodyklių sudarytojai turi atsižvelgti į tai, kad mūsų dienų spauda metraštyje registruojama su didele atranka. Netrukus daug spaudos faktų bus sunku išsiaiškinti. Nežinoma, kas ir kur fiksuoja pasirodančius naujus slapyvardžius ir slapyraides. Juos įmanoma nustatyti tik redakcijų archyvuose.

Taigi, kaip matome, bibliografui, užsimojusiam parengti kurio nors asmens personalinę rodyklę, iškyta nemažai kliūčių. Šiems klausimams daugiau dėmesio turėtų skirti mūsų pagrindinės bibliografijos įstaigos.

Vilniaus universiteto Knygotyros katedra

Įteikta 1996 m. sausio mėn.

PERSONAL BIBLIOGRAPHY OF TECHNOLOGY AND AGRICULTURE IN LITHUANIA

STASĖ MATULAITYTĖ

S u m m a r y

Investigating the development of a certain branch of science contribution of every scientist to the field is of great importance. A personal bibliographic index summarizing the results of a scientist's work could be helpful.

In Lithuania various types of personal indices are compiled and issued. First of all, separate issues of exhaustive indices including all the works of a scientist and literature about him/her could be mentioned. Usually, they are compiled by bibliographers. Another group consists of indices published in books about scientists (e.g., Andrius Novodvorskis, Viktoras Ruokis, Jonas Krisciunas). They are usually compiled as well by bibliographers and cover all the works of a certain scientist and literature about him. The third group presents literature lists which are located at the end of an article (most often devoted to an anniversary) about a scientist. The lists are compiled by the authors of articles – colleagues of scientists. Therefore, the literature lists are non standard, and only the main works of a scientist are named. Publications about the person are sometimes included as well. The above mentioned lists only reflect the highlights of the activities of a person, and do not suggest the comprehensive picture of the works accomplished. Another group of personal indices refers to the bibliographies compiled by various institutions or private persons (not bibliographers) to celebrate the anniversary of their colleague. This type of indices has just recently become fashionable. However, either personal indices' compilation methods or publications' bibliographical regulations are ignored in this type.

The article presents a review of all the mentioned groups of personal indices of scientists in the fields of technology and agriculture, beginning with the first lists of these subjects up to the year 1996.